بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2017/HC-A/369
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:

* ނަން: ޢަބްދުﷲ ސަޢީދު
* އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: A273276
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: ޗާމިލާ / ޏ. ފުވައްމުލައް
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ޗާމިލާ / ޏ. ފުވައްމުލައް

- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް:

* ނަން: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
* އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު:-
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

* ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚު: 25 ޛުލްޤަޢިދާ 1438 / 17 އޯގަސްޓް 2017
* ނިމުނު ތާރީޚު: 08 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1441 / 02 ފެބްރުއަރީ 2020

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 1028/Cr-C/2011
- ނިންމިކޯޓު: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ޤަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުން.
- ހުށަހެޅި ތާރީޚު: 02 އޯގަސްޓް 2011 * ނިމުނު ތާރީޚު: 04 އޭޕްރިލް 2017
- މައްސަލަބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާ
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
(ރިޔާސަތު)
ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު

- **ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1028/Cr-C/2011 ޤަޟިއްޔާ އެކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާއި ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ ޖ. ފުވައްމުލައް / ޑޯލިއާ، އަބްދުﷲ ނަޞީރު (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A273276) ގެ ފަރާތުން އެ ޤަޟިއްޔާ [illegible] ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. މި އިސްތިއުނާފުގައި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަކީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހެވެ.

- **ޤަޟިއްޔާގެ ނުކުތާތައް:**

-01 އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1028/Cr-C/2011 ޤަޟިއްޔާއަކީ [illegible] ޖ. ފުވައްމުލައް / ދަލިވަރު. ޑޯލިއާ، އަބްދުﷲ ނަޞީރާއި ދާރު / ވ. [illegible]، [illegible] 11 އޮކްޓޫބަރު 2011 ވަނަ ދުވަހުގެ 18:00 ހާއިރު، ސ. [illegible] / ވައިޓް ހައުސް އަތޮޅުތެރޭ [illegible] ކައިރިގައި [illegible] އަބްދުﷲ ނަޞީރު [illegible] 14 އޮކްޓޫބަރު 2011 ވަނަ [illegible] އަބްދުﷲ ނަޞީރުގެ [illegible] 12 [illegible]

[illegible] "[illegible]" ޖ. ފުވައްމުލައް / ޑޯލިއާ، އަބްދުﷲ ނަޞީރުގެ [illegible] ވ. [illegible] / [illegible]

ދައުލަތުން ދައުވާކުރި ޤަސްދުގެ މަތިން މަރާލުމުގެ ބައިވެރިވުމުގެ ކުށުގެ މައްސަލަ ޝަރީޢަތުން ބެލިއިރު، 2011 ވަނަ އަހަރުގެ [illegible] މަހުގެ 11 ވަނަ ދުވަހުގެ 18:00 ހާއިރު، ސ. [illegible] / [illegible]، އަޙްމަދު މިންޖާ [illegible] [illegible] [illegible] ކައިރީގަ ހުއްޓާ، ޢަބްދުﷲ ނަޞީރާއި މުޙައްމަދު ސިރާފު، އަޙްމަދު މިންޖާއާ ދުރު މާރާމާރި ހިންގިކަމާ، ޢަބްދުﷲ ނަޞީރާއި މުޙައްމަދު ސިރާފު، އަޙްމަދު މިންޖާއާ ދުރު މާރާމާރި ހިންގުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޢަބްދުﷲ ނަޞީރާއި މުޙައްމަދު ސިރާފު، އަޙްމަދު މިންޖާއާ ދުރު މާރާމާރި [illegible] [illegible] [illegible]، 2011 ވަނަ އަހަރުގެ [illegible] މަހުގެ 14 ވަނަ ދުވަހު އަޙްމަދު މިންޖާ [illegible]، އަޙްމަދު މިންޖާއަށް ލިބުނު އަނިޔާތަކުގެ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ އަންގަވާފައިވާ، [illegible] ޢަބްދުﷲ ނަޞީރާއި މުޙައްމަދު ސިރާފު [illegible]، ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/66 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގެ 88 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގެ 110 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި 1205 ވަނަ މާއްދާއާ [illegible]، ޤަސްދުގެ މަތިން މަރާލުމުގެ ކުށުން ޢަބްދުﷲ ނަޞީރާއި މުޙައްމަދު ސިރާފު [illegible] ކަނޑައަޅައި، އަޙްމަދު މިންޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ހުރިހާ ވާރިސުން [illegible] ޤިޞާޞް ހިފުން ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 59 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/66 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގެ 88 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން، ޢަބްދުﷲ ނަޞީރާއި މުޙައްމަދު ސިރާފު [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވާތީ، އަދި [illegible] [illegible] ދައުލަތުން ކުރަ ދައުވާ ޝަރީޢަތުން [illegible] ކަނޑައަޅައި، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]." މިފަދައިން [illegible] އެ ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިކޯޑުން އެނގެން އޮތްކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

-02 މިސްލު ބައްލަވާލެއްވުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1028/Cr-C/2011 ޤަޟިއްޔާގައި ހުކުމް ކުރުމާއި ގުޅިގެން ޏ. ފުވައްމުލައް / ޗާދިޔާ، އަބްދުﷲ ނަޖީބުގެ ފަރާތުން އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރެއްވުމުން، އަންނަނިވި ނުކުތާތައް ހުށަހަޅައި އެ ނުކުތާތަކުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ސަރަޙައްދުގެ [illegible] [illegible] ދަންނަވާލެވުނެވެ. އެ ނުކުތާތަކަކީ:

* **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ:** މައްސަލައިގެ ތުހުމަތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުކުމަށް ވާސިލުވެފައިވި ޤާނޫނު އަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 1204 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަދި (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

* **ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ:** އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލަތަކުގައި ކޯޓު ސާބިތުވާންޖެހޭ އެއްވެސް [illegible] އ [illegible] [illegible] [illegible] އަބްދުﷲ ނަޖީބުކަން [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަބްދުﷲ ނަޖީބުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު އަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 1204 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަދި (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

* **ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ:** އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި [illegible]

ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފު އަދުލުވެރި ނިންމުމެއް ނޫންކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

* ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ: މި މައްސަލައިގައި ދައުވާކުރުވައިވަނީ މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ފަރާތުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ތަހުޤީޤުގެ މަޢުލޫމާތާއި، އަދި މި މައްސަލާގައި ކުރެވުނު ތަހުޤީޤަށް ބިނާކޮށް ބަޔާންކުރާ އެކިއެކި މައްސަލަތަކުގެ މައްޗަށް ޙުކުމްކުރެވިފައިވާ ކަމާމެދު ސާބިތުކުރެވޭތޯ ބަލާފައިވަނީ ހެއްކާ ތާރީޚާ ލިބިފައިވާތީ 3 (ތިނެއް) ޝާހިދުންގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރުވައިވާގޮތާއި، ނަމަވެސް، ހެކިންގެ ހެކިބަހުން ސާބިތުވާކަމަށް ބުނާތީ ޝާހިދުވެފައިވަނީ މަސައްކަތްކުރުމުން މައްސަލައިގައި ހެކިން ދަނެގެންނުވާ އަދުލުވެރިކަމާޚިލާފު ސުވާލު އުފެދިފައި، އެކަމަށް ރިޢާޔަތް ކުރެވިފައިނުވާ ބުނުމަށް ވާރިދުވެފައިވަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޤާނޫނުލްޖިނާއީގެ 1204 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

* ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ: މައްސަލާގައި އަބްދުﷲ ނަޒީފުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުން ދިފާޢީ ހެކިންގެ ހެކިބަހަށް ރިޢާޔަތްކުރުމެއްނެތި، އަދި މައްސަލާގައި ހެކިބަސް ދިން ބައެއްހެކިން ޝަރީޢަތަށް ދިފާޢީ ބަލައި ބަލައިގަތުމުގައި ހިނގިގޮތުން ނިންމާފައިވާ ނިޔާއިން، އެއްބަސްވާގޮތަށް ދިފާޢީ ހެކިން ޤަރީނާއެއްގެ ގޮތުގައި ބަލައިގެން މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ބުނާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ސަރީޙަ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލާ ޚިލާފަށް އެކަށީގެން ދިފާޢުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ނުދީކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

03- އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ މައްސަލައާއި ގުޅޭގޮތުން ކުރިމަތިވާ ސުވާލުގެ ނަތީޖާ:

1028/Cr-C/2011 ނަންބަރު ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާއި، އެ ކޯޓުގެ ނިޔާއަށް އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ބ. ފުވައްމުލައް / ޖާބިރާ، އަބްދުﷲ ނަޒީފުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކާއި، އެނުކުތާތަކާ ގުޅޭގޮތުން

ދެފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި، މައްސަލައާއި ގުޅުންހުރި އެންމެހައި ލިޔުންތަކުން ބަލާއިރު އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކޮށްލަމެވެ.

(ހ) ފުރަތަމަ ކަމަކީ، މައްސަލައިގެ ހުކުމަށް ވާސިލުވުމުގައި މައިގަނޑު އަސާސަކަށް ބަލާއިރުވެސް ހެކިންގެ ހެކިބަހުގެ މައްޗަށް ބަލަން ޖެހޭ، މައްސަލައިގައި ހެކިބަސްދިން ހެކިންގެ ހެކިބަހުގައި ފުރިހަމަކަމާއި ހަމަހަމަކަން ނުވަތަ އިތުބާރު ކުރެވޭ ގޮތް ބަލާފައިވާ ނިޔާއަށް ދަޢުވާ ދުސްތޫރީ ފާސްކުރެވިފައިވާ ޤާނޫނު އަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 1204 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަދި (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ ދަޢުވާކުރާ ނުކުތާތަކާއި، އިސްތިއުނާފުން ދެއްކި ހެކިބަސްދޭ ހެކިވެރިން ނުވަތަ އިނބިކަމުގެ ކުށުގެ ނުވަތަ ކުށުގެ ތުހުމަތު ދެކެވުނު ނަމަ ހެކިބަސްދީ ދިނުމަށް ބަޔާންވެއެވެ. ޝަރީޢަތުގެ މައްސަލައިގައި ނުވަތަ އިނބިކަމުގެ ކުށުގެ ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވަނީ، އެކަން ޝަރީޢަތުން ބަލަންޖެހޭ ކަމާއި، ދިފާޢުކުރުމުގެ ދަރަޖަ ފާހަގަކޮށްފައިވާ ޝަރީޢަތުން ގޮތުގެ އުސޫލު ތަބާވުމުގައި ދަލީލު ހުށަހަޅާފައިވާ ކުށުގެ ދެވަނަ ފުރުޞަތުގެ ވަގުތުގައި ދިފާޢުގެ ކަމުގައި ދަލީލު ޝަރީޢަތުގެ އުސޫލާ އިނގޭ ކަމަށް ބަލާނަމަ ދަރަޖަ ބަލާނަމަވެސް، ހުކުމަށް ވާސިލުވުމުގައި ދަލީލު ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ގޮތުގެ ދަށުން ހެކިބަހުގެ ބަޔާންތައް ތަހުގީގު ކުރުމަށް މިކަން ޝަރީޢަތުގެ ހެކިބަސްދީ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުވަތަ އިނބިކަމުގެ ކުށުގެ ތުހުމަތު ކުރިމަތިލާ ހާލަތްތަކުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ހެކިބަސްދޭ ބަޔާނާއި ހުކުމްތައް ދިނުމުގެ ސަބަބު ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތްތަކަށް ބަލާއިރު، ހެކިބަސްދީ ތަހުގީގު ކުރުމަށް ޝަރީޢަތުގެ އުސޫލާ ހިލާފު ގޮތެއްގައި ހެކިބަސްދޭ ބަޔާނެއް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާކަން ފާހަގަކުރެވޭ މިންވަރަށް ބަލާއިރު، ހެކިބަސްދޭ ބަޔާންކުރުމަށް ބައިތިއްބާފައިވާ ދެމެހެއްޓުމުގެ ތަހުގީގުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހަމަތަކާއި ޢަމަލުކުރުމަށް އެއްބަސްވެ އެކަން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަމަށް ބަޔާނުގައި ހެކިބަސްދޭ ބަޔާން ހިމެނޭ އުސޫލުތަކާއި ޝަރީޢަތުން ދަރަޖަ ފާހަގަކޮށްފައިވާ ހުކުމުގެ ބައެއް ކަމަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

ފުރަތަމަކަމަކީ، ތަޢާރުޟުވާ ކަމަށް ނުވަތަ އުނިވާކަމަށް ބަޔާން ކުރާ ހެކިބަހުގައި [illegible] ތަޢާރުޟުވުމެއް އަދި އުނިކަމެއް އޮތްކަމަށް [illegible] [illegible] އެކަން [illegible] [illegible] މީހުންނަށް [illegible] [illegible] ކަމާއި،

ދެވަނައީ، [illegible]

ތިންވަނަކަމަކީ، [illegible]

[illegible] ވައްކަން [illegible]

[illegible]

ހަތަރުވަނައަށް، [illegible]

[illegible] (discrepancies) [illegible]

1- [illegible]

2- މިހާދިސާ ހިނގި ދުވަހުގެ [illegible] ޢަބްދުﷲ ނަސީރު އާއި އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

3- މިހާދިސާ ހިނގި [illegible]

4- މިހާދިސާ ހިނގި 11 [illegible] 2011 ވަނަ ދުވަހުގެ [illegible] 17:40 ހާއިރު ކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 18:30 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 17:00 ގެ [illegible] 11 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 18:15 [illegible] [illegible] [illegible] އައި.ޖީ.އެމް.އެޗްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 18:50 ހާއިރު [illegible] [illegible] [illegible] އައި.ޖީ.އެމް.އެޗަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 18:00 ހާއިރު، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 17:00 ގެ [illegible] އަދި 18:15 ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ގޮތުން، [illegible] [illegible] [illegible] ދައްކަން [illegible] [illegible] އެއްވެސް [illegible].

5- [illegible] [illegible] ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 4 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ޤާޟީ ޢަބްދުﷲ ހަމީދު ކަމާއި، އަދި [illegible] 1 [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޢަބްދުﷲ ހަމީދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

އެހެންކަމުން، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން، ޖިނާޔަތުގައި 04 (ހަތަރެއް) ނުވަތަ 05 (ފަހެއް) ނުވަތަ 06 (ހައެއް) މީހުން ބައިވެރިވެފައިވާކަން ހެކިން ބުނެފައިވާތީ، އެބަހުން ޢަބްދުﷲ ނަޖީބާއި އަދި އިތުރު މީހަކު ފިޔަވައި އެހެން މީހުން ދެނެގަނެވިފައި ނުވުމަކީ، ހެކިންގެ ބަހުން ދެނެގަނެވުނު މީހުންގެ ތެރެއިން އެހެކިން ދިން ހެކިބަހުގައި ސާބިތުކަމާ އުފެދުން ކަމުގެ ނުކުރެވޭތީ، އަދި މަރުވެގެން ދިޔަ ހަމަލާދީފައިވާ ޢަބްދުﷲ ނަޖީބު ނުވަތަ ހަމަލާދިން އެކުދީން ޢަބްދުﷲ ނަޖީބު މަރު މަރުވުމުގެ ސަބަބަކީ އެބްޑޮމިނަލް ނޭޅުގެ ހެކިން ބަހުން ދެނެގަނެވޭ ކަމަށް ދަނީ ކަމުގެ ޢަބްދުﷲ ނަޖީބު އަތުގައި ހަމަލާދިނުމާއި ގުޅޭ ސާބިތު ހެކި ފާހަގަކުރެވިފައި، އެއީ ވަކާލާތު ފާޅު އެއްކޮށްކުރުން ހެކިންގެ ބަހުން ސާބިތު އެނގިގެން ދިޔުމާއި، އެއަށް ބަޔާން ހެކިބަސް ދިން މީހަކު، މަކާލާތު ފަޅިއަކު ވަކިވަކިން އެކި މީހުންނާ ކަނޑަނެގުން ހުށަހަޅާފައި، ނަމަވެސް އެއީ އެކިތަންތަނުގެ އިންޝާޒްޖ ދެނެގަތުމުގައި ސާބިތުވާ ސާބިތު ކަމެއް ނުވެއެވެ، އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުގެ ނުކުތާއަކީ ގޮތެއް، އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ހަމަލާއި ވިސްނުމުގެ މައްސަލަތަކުގައި ކުރި ސާބިތު ކުރުމަށް ހުށަހެޅި ހެކިންގެ ބަހުގައި ފުރި އެކުލެވިފައިވަނީ، އެކަން ސާބިތު ކަމަށް ނިންމުން ކަމަށް ބެލެ ބައްޔަށް ކުރި ކަމަށްކަމަށް ފާޑުކިޔައި ޝަރީޢަތުގެ ކުރިމަތީގައި ފުރި އެކުލެވިފައިވާ ކަމަށް ބެލުން ނިންމާކަމަށް.

(ނ) ދެވަނަ ކަމަކީ، އިސްތިއުނާފު ޝަރީޢަތުގައި ދާއިރާގައި ބިނާކޮށް މަޝްވަރާކުރުން ދުރުކުރުވަނީ މައްސަލަތަކުގައި ކުރި ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހެޅި ސަބަބު އެ ހަމަވި ހިނދު ފަރާތަށް ޢަބްދުﷲ ނަޖީބުކަން ހުށަހެޅި އަދި ހުށަހެޅި ބާރުތަކާ އެއްކޮށް ޕިރީޑިއަރާލ މައްސަލަކުރުގެއި ތިބޭގޮތް، މައްސަލައިގައި ޢަބްދުﷲ ނަޖީބުގެ މައްސަލަ ކުރި ސާބިތުކުރަން ނިންމާފައިވާ މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ އެއްބަސް ސަބަބެއް އެކުލެވިގެންނެވޭ ވިއްސަކަން ހުއްޓާ ފާރިޔާ ތިމަން ޖެހިލުމާ ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަނޑައެޅިގެންނެވޭ ޤަޟިއްޔާ ކަމަކު ބެލުން ހުކުމް ކުރިއަށްވުމުގައި ފާރިޔާ ނިލޮންވާ ދޭއްގައި ދާދިމާވާ ހުކުމާއެކު ހަމަ ހިނގާތަނަށް ހުށަހެޅުމުގެ ހިނގުމުގައި ވަރުގަދަ ފާހަގަކުރުމަށް ބުރަނުވާ ހަޤީޤީ ހެދުމުގައި ވާހަކަ ދިޔައީ ބޭރުން ނިކުމެ ބަލައިގަނެވޭ އެނގޭނެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އޮސްމަނު އިސްކަންދަރު ގޯޅި، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ. ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471

(ނ) ޖިނާޔަތް ކަމާބެހޭ، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ހައްދުގެ މައްސަލަތަކާއި ޤިޞާޞްގެ މައްސަލަތަކުގައި މައްސަލަ ސާބިތުވާނީ ދެ ޢަދުލުވެރިންގެ ހެކިބަހުންކަމަށް ފުޤަހާ އިއްތިފާޤުވެފައިވާ ކަމާއި، މި މައްސަލައިގައި ހެކިބަސް ދިން ހެކިންގެ ތެރެއިން ބައެއް ހެކިންނަކީ އަންހެނުން ނަމަވެސް އެކަމަށް ބެލުމެއްނުލައި އަދި އެކަމާ އެއްވެސް ފާހަގަ އަދި ސަބަބެއް ދެއްކުމަކާނުލައި ނިޔާކަނޑައަޅުއްވާފައިވާތީ މައްސަލަ ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފު އަދުލުވެރި ނިންމުމެއް ނޫންކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއަށް ބަލާއިރު، އިސްލާމީ ފިޤުހު އުޞޫލުތަކަށް ބަލާއިރު، ޙައްދު ޖިނާ ފިޔަވައި، ޖުމްހޫރު މައްސަލަތަކުގައި ހެކިންގެ ބަދަލު ކުރެ ސާބިތު ކުރާނަމަ، ހެކިބަސްދޭ ހެކިންގެ ނިސާބަކީ މުދަލުގެ ދަޢުވާތަކުން ކަމުގައިވިޔަސް، ނަމަވެސް މިއީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ޖިނާޔާތުގެ ތަޢުލީމު އުސޫލު ނޫންކަމާއި، ބައެއް ފިޤުހީ ޢިލްމުވެރިން ބައްލަވާ ގޮތުގައި، ޤިޞާޞްގެ މައްސަލަތައް ސާބިތު ކުރުމުގައި، ފިޤުހުވެރިންގެ ދަޢުވާތަކުގެ ހެކިބަހުގެ ޝަރުޠުތަކާ ގުޅޭ ކުރިއަށްވާތީ، އަދި ހަމަޖެހިފައިވާ ޤަބޫލު ޢިލްމީ ސަބަބުތަކުގެ އަލީގައި، ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައި ޤިޞާޞްގެ މައްސަލަތަކުގައި ޝަރުޠު އެޅިފައިވާ (medical evidence) އަދި ޖިނާއީގެ އިސްލާމީ ފިޤުހު ޝަރީޢަތުގެ ހެކިގެ އެއް ބަލައިގަނެވޭ، ޖިނާއީގެ އިސްލާމީ ފިޤުހުގެ މަޤްޞަދު (obsolete) އެއްކަމެއް ކަމުގައި ބެލިގެން ނުވާން ކަމާއި، މިއީ ޖިނާއީ ހެކިތަކުގެ ގޮތުގައި ބެލިކަމުން ދިރާސާކުރުން ދަން އިލްމުގެ ކަމާއި އެއްނުކަމުން، ޤިޞާޞްގެ މައްސަލަތަކުގައި ކަން ސާބިތުވާނީ ހަމައެކަނި ދަޢުވާލިބޭ ހެކިބަހުގެ މައްޗަށް ކަމަށްބުނެ އެކަން ހުރި ކަންކަމަށް ބަލައިގެންނޫން ކަމުގެ ނިންމުމަކާއި، މިގޮ އިޖުތިހާދު، އިސްލާމީ ފިޤުހުގައިވެސް، ޤަސާމާ (قسامة) ދިނުމަށް ކަމަށް ސާބިތު ކުރާ ކަމާއި، ޤަސާމާގެ މައިގަނޑު އަސާސަކީ ލައުތް (لوث) އެބަހީ، ޤަތުލުކުރެ ކުރާ ދިޔައީ މަޤްތޫލު (مقتول) އެބަހީ، މަރާލެވުނު މީހާ ހުރި ތަނުގެ ވަށައިގެން އަރާފައިވާ ކަމެއް ހުރުން ކަމާއި، މިއީ ރަނގަޅު ގޮތެއްގައި ޤަރީނާ قرينة (circumstantial evidence) އެއް ކަމާއި އެއްނުކަމުން، ޤިޞާޞް ހިނގުމުގައި ޤަރީނާގެ މައްޗަށް އިސްލާމީ ފިޤުހު ބަލާއިރު ބަރޯސާވުމާއި ޝަރުޠަކަށް

[illegible]، [illegible] [illegible] އޮތުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ،

> ޤާޟީންނަކީ މިނިވަން ބަޔެކެވެ. ޤާޟީން އަމަލުކުރަންވާނީ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނަށެވެ. ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި ޤާނޫނުގައި ވަކިގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާފައި ނުވާ ކަންކަން ނިންމުމުގައި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އެކަމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތަށް ޤާޟީން ޙުކުމް ކުރަންވާނެއެވެ. ޤާޟީންގެ މަސައްކަތުގައި ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި ޤާނޫނު އެއްގޮތަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

މިފަދައިން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، ޤާނޫނު ނަންބަރު:14/72ގެ. ([illegible] [illegible] ޤާނޫނު)[1] ގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ،

> [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

މިފަދައިން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (6)[2] ގެ، 56 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާން ކޮށްދީފައިވާ [illegible]، އާއްމުގޮތުގައި ބަޔާން ކޮށްފައި އޮންނަނީ،

> ޤާނޫނު ނަންބަރު: 14/72ގެ. ([illegible] [illegible] ޤާނޫނު) ގައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[3]
>
> ○ [illegible] 4 [illegible].

---

[1] [illegible] ނަންބަރު:14/72ގެ. [illegible] [illegible] [illegible] 12 [illegible] 1972 [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 18 [illegible] 1972 [illegible].

[2] [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު:6/2008 ([illegible] [illegible] ޤާނޫނު) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[3] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު: 34/72 [illegible] (20 [illegible] 1972) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

○ ކައިވެނި ○ ކައިވެނި ރުޖޫޢަކުރުން ○ ވަރި ○ ވަޞިއްޔަތް	2 ފިރިހެނުން
○ މުދަލާބެހޭ މައްސަލަތައް	2 ފިރިހެނުން ނުވަތަ 1 ފިރިހެނަކާއި 2 އަންހެނުން.

މިފަދައިންކަމާއި، އެހެންކަމުން، ޒިނާ ފިޔަވައި ޙައްދާއި ޤިޞާޞްގެ މައްސަލަތަކުގައި ހެކިބަސް އަދާކުރާނީ ކަނޑައެޅިގެން 02 (ދޭއް) ފިރިހެނުން ކަމުގައި ފުޤަހާއުން ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، ވީމާ ޝަރީޢަތް ފުޤަހާއުންގެ ކަނޑައެޅި ބައްޔިތުންނާއި ކަންކަނުގައިވާ އެންމެ ކަނޑައަޅައިފައިވާ ހުރިހާކަމެއް ފިޔަވައި ހެކިބަސް ހަމަހަމަ ކުރުމަށް ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ މިންވަރަކީ ކަނޑައެޅިގެން އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް މިގޮތަށް އެކުލެވޭ ތަރުތީބު ޤާނޫނުގައި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުން ވަކިކޮށް ދީފައި ވާހަކަ ފާހަގަކޮށް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް ހަމަޖެހިފައިވާ އުސޫލުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމެއް ނެތް ކަމެވެ.

(ށ) ހަތަރުވަނަ ކަމަކީ، މި މައްސަލައިގައި ދައުވާކުރާފަރާތުން ހާޟިރުކުރެވުނު ހެކިން ސާބިތުވާ ފަރާތުން ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ބަޔާންތަކުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު، އަދި މި މައްސަލާގައި ކުށުން ބަރީއަކުރުމަށް ޓަކައި ބަލައިފައިވާ އެންމެހާ ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ ބަޔާންތައް ޝަރީޢަތުގެ ހުކުމެއް ސާބިތުކުރުމަށް ކަމާބެހޭ ވާހަކަ ފަދަ ހެކިބަހުގެ ބުނެވިދިޔަ 3 (ތިނެއް) މީހުންގެ ބަޔާން ތަފާތުވާކަމާއި، ނަމަވެސް، ހެކިންގެ ހެކިބަހުން ސާބިތުވާ ބުނެވިދިޔަ ތަފާތު ތަފާސްހިސާބު ބަޔާންކުރުމުގައި ހެކިބަސް ދީފައިވާ ގޮތުގެ ތެރެއިން ހެކިބަހަށް ޝަރީޢަތް ތަފާތުކުރެވޭ ވާހަކަތަކުން، އެހެންކަމުން، ހެކިވެރިންގެ ހެކިބަހަށް ދިނުމުގައި އަދިވެސް ފާހަގަކުރެވޭ ސަބަބު، އެފަދައިން، އެކަމުން ބޭނުންތެރި ކަމަށްވާކަމުން ބަޔާންކުރާ ފާހަގަކޮށްފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޤާނޫނުމަދަނީގެ 1204 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ހަމަތަކެއް ބެލުމެއް ނެތި ނުކުރެވޭކަމަށް ބަލާއިރު، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތުން ކަމާބެހޭ ގޮތެއް ނެތް ހެކިންގެ ހެކިބަސް ހެކިބަހަށް ބަލާއިރު ހެކިބަސް ދިނުމުގައި ކަށަވަރުކުރެވޭ ކަމަކަށް ނުވަތަ ބަލައިގަނެވޭނެ (credibility) އަދި، ހެކިބަސް ދޭއިރު އެކުލެވުނުގޮތުގައި ކަނޑައެޅުން ހުރުން ލާޒިމު ކަމާ ސާފުވާކަމަށް ބަޔާން

އޮންނަކަމާއި، ނަމަވެސް "އަދުލުވެރިކަން" ބަލަނީ ކޮން ގޮތަކަށްތޯ އެއީ ބަލަންޖެހޭ ކަމެއްކަމާއި، ހެކިބަސްދޭ މީހާ [illegible] އާއި ޝަރީޢަތުގައި ވާހަކަ ދެއްކުމުގައި އަންނަ ތަފާތުތައް ނުވަތަ [illegible] ދިނުމުގައި ހުންނަ ފަރަގުތައް އެއީ އޭނާގެ އަދުލުވެރިކަމަށް އަސަރުކުރާނެ ކަމެއްތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯ މިކަމާބެހޭ ގޮތުން ފުރަތަމަ ނުކުތާގައި ތަފްސީލު ކޮށް ބަޔާން ކުރެވިފައިވާކަމާއި، ހެކިބަސްދޭ [illegible] [illegible] ހުކުމް [illegible] އަދުލުވެރިކަމުގެ ސިފަ ބަޔާންކޮށް [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު:2012/SC-A/01 ޤަޟިއްޔާގެ ފާހަގަ ކުރެވުނު ނުކުތާ 6 ގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ؛

> "އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ހެކިވެރިންގައި ހުރުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
> ހެކިވެރިޔާގައި "އަދުލު" (عدل) ވެރިކަމުގެ ސިފަ ހުންނަކަން އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ
> [illegible] [illegible] އެނގޭކަމާއި، އިސްލާމީ ފިޤްހުގައި ހެކިވެރިއެއްގައި
> އަދުލުވެރިކަމުގެ ސިފަ ހުރި ކަމުގައި ބުނެވޭނީ [illegible] ބޮޑެތި ފާފަތަކުން [illegible]
> [illegible] ކުޑަ ފާފަތަކުގައި ދެމިނުހުންނަ [illegible] [illegible] [illegible]"

[illegible] 02 [illegible] ޢަބްދުﷲ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޢަބްދުﷲ [illegible] [illegible]

ވީއެއްކަމަށްވާތީ، އެއާ ތަޙުޤީޤަށް އޭނާ އަމިއްލަޔަށް ކުރަން ނުވާކަމަށް ބުނެފައިވާކަން އެނގެން އޮތުމުން ދިފާޢުގެ ހައްޤުގެ އަދުލުވެރިކަމުގެ ސިފަ ގެއްލުނު ސަބަބެއް ނުދެކެން.

(ބ) ފޯރެންސިކް ނަތީޖާއާމެދު، މިމައްސަލައިގައި އަބްދުﷲ ޝަރީފުގެ ފާޑުން ހުރިގޮތުން ދިޔައީ ހާލަތުގެ ހާލަތަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުގައި، އަދި މިމައްސަލައިގައި ހާލަތު ދިން ބަޔާނާއި ބެހޭގޮތުން ދިފާޢުގައި ބުނަނީ ބުނެފައިވާގޮތުން ދިފާޢުކުރާ ފަރާތްތަކުން، ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙައްޤުތައް ދިނުމުގައި ބަލައިގެން މިމައްސަލަ ދިފާޢުކުރުމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ސަލާމަތީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ ހުކުމެއް ނެރެފައިވަނީ ބަލައިގެން، މިމައްސަލައިގައި ބަޔާންކުރާ ކަމަށް ބުރަވެފައިވާ ގޮތުން، ރިޕޯޓުން ފެންނަ ކަމަށް އަބްދުﷲ ޝަރީފު 2011 އޮކްޓޫބަރު 13 ވަނަ ދުވަހުގެ 17:10 ހާއިރު މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސަށް ގެނެވި ހައްޔަރު ކުރެވިފައިވާކަމާއި، މިމައްސަލައިގައި އަބްދުﷲ ޝަރީފު ބުނާގޮތް ދިފާޢުކުރާ ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ ޤާނޫނުއަސާސީން އަބްދުﷲ ޝަރީފަށް ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން ކުރިން ކަމަށް ބުނެ، ހަމަ ހުރުމުގެ ޙައްޤުގެ ތެރެއިން ކޮންމެ ފަރާތަކަށް އެނގޭނެ ގޮތަށް ކަށަވަރުކޮށްދީފައި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހަމަ ހުރުމުގެ ޙައްޤު (right to remain silent) އަދި، ހައްޔަރު ކުރެވޭ ވަގުތުން ފެށިގެން ސާފުކޮށް ކުރެވޭ ކިޔައިދިނުމަށް ނިޔަތް ހެއްދުމަށް ކަމާބެހޭ އަންގައިދިނުން ފުރަތަމަ ލިޔުމުން އެނގޭނެ ގޮތަށް ކުރުން ބޭނުންވާތީ، ހެކިބަހެއް ލިބިގެން ނުވާ ކުރިން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤެއް ކަމާއި، މީގެ ސަބަބުން ދޭ ކުރިން އަމިއްލަ ނަފްސަށް ކުރިމަތިވާ ކުއްވެރިކަމާ ގުޅޭ ބަޔާނެއް ދިނުމަކީ ޙައްޤެއް ކަމާއި، މިޙައްޤަކީ ދުވަހަކު ވަކިކުރެވޭ ޙައްޤެއް ނޫން ކަމާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުން ހެކިބަހެއް ދިނުމަށް ނުވަތަ ކުށެއް ކުރިކަން ޤަބޫލުކުރުމަށް މަޖުބޫރު ނުކުރުމުގެ ޙައްޤު (right against self-incrimination) ކަމާއި، މިޙައްޤު ބާރުވެރިކޮށްދިނުމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (އ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ސާބިތުވަންދެން ކުށެއް ނުކުރާ ފަރާތެއްގެ ގޮތުގައި ބެލުމުގެ ޙައްޤު، ޝަރީޢަތުގައި ސާބިތުނުވާހައި ހިނދަކު ކުށެއް ނުކުރާ ފަރާތެއް ކަމުގައި ބެލުމުގެ ޙައްޤު (presumption of innocence) ގެ އަސާސްގެ މައްޗަށް ކަމާއި މީގެ ތެރެއިން ހިމެނޭ ޝަރީޢަތުގެ

ކަމެއްކަމާއި، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި މިކަން ބިނާވެގެންވަނީ "كل مولود يولد على الفطرة" އަދި "لأصل براءة الذمة" މިފަދަ އިސްލާމީ އުޞޫލީ ފިޤްހީ ޤާއިދާތަކުގެ މައްޗަށް ކަމާއި، އެހެންކަމުން، ތުހުމަތުގައި މީހާގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުކުރުމުގެ ބުރައަކީ ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތުގެ ޒިންމާއެއް ކަމާއި، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ހެކިތަކުން ޝައްކުން ބޭރުވާ ދަރަޖައަކަށް ކުށް ސާބިތުނުވާ ކަމާއި، ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުގެ ޝައްކުގެ ފައިދާ ދޭން ޖެހޭކަމާއި، ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހެކި ހުށަހަޅާ ފަރާތުން ކަން ސާބިތުކޮށް ނުދެވިއްޖެނަމަ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާ ބަރީއަވާނެ ކަމާއި، އަދި ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާގެ ހަމަޖެހުމުގެ ހައްޤު ހިފެހެއްޓުމަށް ކަމަށް ބުނެދެވޭ ކަމާއި، އަދި ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާ ހާމަކޮށްދޭން ނުޖެހޭ ކަމާއި، ހެކިތަކުން ސާބިތުކުރުމަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ ޒިންމާއެއް ކަމަށް ބުނެ، ދިފާޢު ނުކޮށް ހަމަ ހިމޭނުން ހުރުމަކީ ކުށެއް ނުވާނެކަމާއި، ތިމާގެ ދިފާޢުގައި ހެކި ހުށަހެޅުމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާ ހުރުމަށް ޖެހޭކަމާއި، މިފަދަ އުސޫލުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ސައުދީ ޢަރަބިއްޔާ ހެކިތަކުން ތުހުމަތު ސާބިތުނުވާކަމަށް ބުނެ އިނގިރޭސިވިލާތުގެ ޤާނޫނުގައި[4] ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ބަޔާންތަކުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު ހިމޭނުން ހުރުމުގެ ޙައްޤު ދޭންވާނެ ކަމާއި،[5] ތިމާގެ ދިފާޢުގައި ހެކި ހުށަހެޅުމަށް ހުރި ހައްޤު ހިމާޔަތްކުރުމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާގެ ހައްޤެއް ކަމާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 02 ވަނަ ބާބުގެ ދަށުން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމަށް އިޙްތިރާމްކުރުމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 02 ވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ އިންސާފުވެރި ޝަރީޢަތެއް ކަށަވަރުކޮށް ދީފައިވާ ކަމާއި، ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/66 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ) ގެ 88 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމާ އަދި ޖިނާއީ ސާބިތުކުރުން ބަލައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު:9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ) އެއް އަދަދު ސާބިތުކުރުމަށް ޙުކުމްކުރުމަށްފަހުކަމާއި، ޝަރީޢަތް ކުރެވުނު ގޮތުގައި ބޭނުން ޤާނޫނު

---

[4] އިނގިރޭސިވިލާތުގެ Criminal Justice and Public Order Act 1994 ގެ 34، 35، 36 އަދި 37 ވަނަ މާއްދާ ގައި ތުހުމަތުގެ މައްސަލަ ތަކުގެ ސަބަބުން ދިފާޢު ހުށަހަޅަން ފުރުޞަތު ނުދީފައިވާ ހަމަޖެހުން ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[5] (لا يُنسب إلى ساكت قولٌ، ولكن السكوت في معرض الحاجة بيان) "ވާހަކަ ނުދައްކާ މީހަކަށް ބަހެއް ނުބުނެވޭ، ނަމަވެސް ޙާޖަތުގެ ހާލަތުގައި ހިމޭނުން ހުރުމަކީ ބަޔާނެކެވެ." މިޤާނޫނުގެ ތަރުޖަމާ، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ޤަވާޢިދުތަކުން ނަގާފައިވާ ހެކިތަކުގެ ބަހެއް ނުބުނެ ހުރުމަކީ ކުށެއް ނޫނެވެ. އަދި ހިމޭނުން ހުރުމުގެ ހައްޤު ދޭން ބަލައި ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާގެ ބަހެއް ނުބުނުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ނަންބަރު:2015/HC-A/288 ގެ ޝަރީޢަތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ހިމޭނުން ހުރުމުގެ ހައްޤު ދޭން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބަޔާން ހިމެނިގެންވެއެވެ. ސަބަބަކީ ޤާނޫނީ ގޮތުން އެގޮތަށް އިސްތިސްނާކޮށްފައި ނުވާތީ ޤާނޫނީ ބަހެއް ނުވެއެވެ.

އަތުގައި [illegible] ހުކުމުގެ ޙައްޤު [illegible] [illegible]،[6] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] މަރުގެ މައްސަލަތަކާއި ގުޅިގެން [illegible] [illegible] އެނގޭނެ [illegible]، މިކަންކަން [illegible] [illegible]، ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފު މައްސަލައަށް ބަލާއިރު، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ދިފާޢީ [illegible] ހުށަހަޅާފައިވަނީ ދަޢުވާގައި ބަޔާން ކުރާ [illegible] ހިނގިއިރު އޭނާ [illegible] ތަނުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ އަބްދުﷲ ނަޒީރު [illegible] ސާބިތު [illegible] އެނގޭނެ [illegible]، [illegible] ޖިނާއީ ޤާނޫނުގައި ބަޔާން ކުރާ ދިފާޢު [illegible] [illegible]، "ކުށުގެ އަމަލު ހިނގިތަނުގައި ނެތް" ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ދިފާޢު (defence of alibi) ކަމާއި، އިސްތިއުނާފު [illegible] މައްސަލަ ދަށު ކޯޓުގައި ހިނގިއިރު، [illegible] ދިފާޢު ހުށަހަޅަންޖެހޭ ގޮތާއި ވަގުތާއި [illegible] ގޮތުން [illegible] އަމަލު [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއީ ޤާނޫނު [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއީ އުސޫލުތަކާ [illegible]، "ކުށުގެ އަމަލު ހިނގި ތަނުގައި ނެތް" ކަމަށް ބުނެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަންގަންޖެހޭ ދިފާޢެއް ކަމާއި، [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތް [illegible] [illegible] [illegible] 07 ދުވަސް ކުރިން އަންގަންޖެހޭ ކަމާއި، މިގޮތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތު ކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ހެކީގެ ތަފްސީލު، [illegible] [illegible]، [illegible] އަދި [illegible] ބަޔާން ކުރަންޖެހޭ ކަމާއި، [illegible]، [illegible] އަމަލު [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 122 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] ނަގާނަމަ، އަމަލު ކުރަންޖެހޭ ގޮތް ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ކަމާއި، އަބްދުﷲ ނަޒީރުގެ ވަކީލުން، ދިފާޢީ ހެކިންގެ ލިސްޓުގައި ހުށަހެޅި ހުރިހާ ހެކިންނަކީ ވެސް، ކުށުގެ އަމަލު ހިނގި ތަނުގައި އަބްދުﷲ ނަޒީރު ނެތް ކަމަށް ބުނެ އެކަން ސާބިތު ކުރުމަށްޓަކައި ހުށަހަޅާ ހެކިން ކަމަށްވުމާއި، [illegible] ހުށަހެޅި ޝަރީޢަތް [illegible]، އަބްދުﷲ ނަޒީރު [illegible] އިންކާރުކުރުމުން، ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ދަޢުވާ ސާބިތު ކުރުމަށް ހެކި ހުށަހަޅައި އޭގެ [illegible] އެނގޭނެ [illegible]، "ކުށުގެ އަމަލު ހިނގިތަނުގައި ނެތް" ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ދިފާޢު (defence of alibi) ސާބިތު ކުރުމަށް އަބްދުﷲ ނަޒީރު ހުށަހެޅި ހެކިންގެ [illegible] [illegible]

---

[6] [illegible] ނަންބަރު: 17/2010 ([illegible]) [illegible] "[illegible]
[illegible]

[illegible] ޤާނޫނީ ސަބަބެއް [illegible] [illegible]، [illegible] މަރުގެ މައްސަލައަކަށްވާތީ، ޢަބްދުﷲ ނަޒީރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޢަބްދުﷲ ނަޒީރު [illegible] [illegible] [illegible] ޢަބްދުﷲ ނަޒީރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 17:00 އާއި 18:15 އާ [illegible] [illegible] [illegible]، ޢަބްދުﷲ ނަޒީރު 17:30 [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޢަބްދުﷲ ނަޒީރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޢަބްދުﷲ ނަޒީރާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 17:30 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ޢަބްދުﷲ ނަޒީރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 1028/Cr-C/2011 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި ޤާނޫނީ [illegible] [illegible].

ހުކުމް:

ދެންފަހު، [illegible] [illegible] ކަންކަން އެގޮތުން ހުރުމާއެކު، އިސްތިޢުނާފުކުރެވުނު ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 1028/Cr-C/2011 ޤަޟިއްޔާ [illegible] [illegible] އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ [illegible] [illegible]، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 1028/Cr-C/2011 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]